

Het Vlaams Theater Instituut zorgt onder andere voor het archiveren en het ontsluiten van de geschiedenis van het theater. Pieter T'Jonck over één van de historische projecten van het VTI.

Het Kritisch Theater Lexicon

'Mistero Buffo ging in première op Expo '58. Maria Magdalena was de eerste komedie van Jan Decorte. Franz Marijnen is een Hollander.' Zelfs wie maar vaag op de hoogte is van het Nederlandstalig theater weet wel dat deze beweringen de bal grondig mis slaan. Toch staan ze op de leaflet die de verschijning van het Kritisch Theater Lexicon (KTL) van het Vlaams Theater Instituut (VTI) aankondigt: een geestige manier om de vinger te leggen op het pijnlijk ontbreken van een globale geschiedschrijving van het theater in Vlaanderen in deze eeuw. Dat heeft ook zo zijn gevolgen voor de wijze waarop men hier theater maakt: om de zoveel tijd vindt men ergens het warm water wel weer uit. Van een gestructureerde overdracht van kennis en inzicht, laat staan van een dialoog tussen generaties theatermakers is slechts zelden sprake, om nog te zwijgen over de receptiegeschiedenis van oeuvres, en over de inzichten en teksten van mensen die langere tijd als toeschouwer en criticus het theater gevolgd hebben. Voor een vluchtige kunst als de podiumkunst is dat een levensgroot probleem. Die nijpende nood verklaart ook waarom precies kennis- en ervaringsoverdracht een uitgangspunt was bij de oprichting van P.A.R.T.S., de dansschool van Anne Teresa De Keersmaeker. Als er echter één instelling is die zich op een gestructureerde wijze kan en moet bezighouden, niet alleen met het archiveren, maar ook met het ontsluiten van de geschiedenis van het theater, dan is het wel het VTI. En ondanks het voortdurende structurele gebrek aan voldoende middelen doet het dat nu dus ook.

Het KTL is onderdeel van een groter project, dat nog opgestart werd onder leiding van Ann Olaerts, de vorige directeur van het VTI.

Het eerste luik, het lexicon, is een verzameling kleine monografieën, portretten, die telkens het werk van een theaterkunstenaar belichten. Samen vormen die portretten natuurlijk op een fragmentaire wijze een geschiedenis, maar het is evident dat die verhalen pas hun volle betekenis krijgen in het licht van een algemene geschiedenis van de podiumkunsten (het laatste overzicht zou van 1927 dateren!). Dat is het tweede luik. In de marge kan hierbij vermeld worden dat het VTI ondertussen ook de uitgave verzorgt van invloedrijke manifesten uit de recente geschiedenis, zoals *t68/De toekomst van het theater in Zuid-Nederland* van Alex Van Royen, Carlos Tindemans en Hugo Claus. Het belang van de beschikbaarheid van dat materiaal hoeft allicht geen nader betoog. Ten slotte is het evident dat een bij uitstek visuele kunst als theater schreeuwt om beeldmateriaal, liefst bewegend beeldmateriaal. Dat ligt nu op verschillende plaatsen opgeslagen (denk maar aan het gigantische BRT-archief van o.a. Annie De-

clerck), maar het is allerminst evident om het te consulteren. Het derde luik van dit project is dan ook het verzamelen en vooral het ontsluiten van dit materiaal, op digitale dragers. Zowel het alomvattende historisch project als de inspanningen voor audiovisuele archivering wachten echter nog op de Vlaamse regering. Deze heeft beloofd een *Max Wildiers Fonds* op te richten, voor de wetenschappelijke ontsluiting van historische archieven, maar ze aarzelt met het formuleren van de precieze opdracht. Wachten dus.

Zelfs een onderneming als het KTL is echter onmogelijk bol te werken met de beperkte staf van het VTI, die nog heel wat andere taken heeft. Hoofdredacteur Geert Opsomer heeft het project dan ook bedacht als een samenwerking tussen het VTI en vier Vlaamse Universiteiten (UG, VUB, KUL, UIA). Daardoor komt natuurlijk een belangrijk onderzoekspotentieel van jonge theaterwetenschappers ter beschikking. In de redactieraad vind je echter, naast academici die zich in mindere of meerdere mate bezig houden met theaterwetenschap (o.a. Luk van den Dries en Rudi Laermans), ook mensen als Pol Arias en Annie Declerck, die het theater langs de kritische zijde over een (zeer) lange periode intensief gevolgd hebben. Dramaturgen als Marianne Van Kerkhoven en Erwin Jans, die door hun werk een stempel gedrukt hebben op het denken over podiumkunsten in de Lage Landen, zitten ook mee in de redactieraad. Door die samenstelling krijg je een garantie voor het *sérieux* van de teksten die verschijnen. (Al kan je je afvragen of het niet nuttig en wenselijk ware geweest om ook enkele theatermakers mee uit te nodigen om op zijn minst te adviseren.)

**KRI-
TISCH
THEA-
TER
LEXI-
CON**